Bat. Gen.
XLV
302

DWERGHERT-VERHALEN

(KANTJIL FABELEN)

UIT DEN

OOST-INDISCHEN ARCHIPEL.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

OpCARD

DWERGHERT-VERHALEN.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

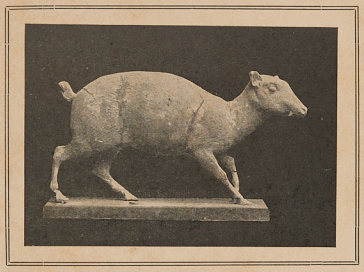

PERPUSTAKAAN NASIONAL

XLV 302
Kp 293.010

DWERGHERT-VERHALEN

(KANTJIL FABELEN)

UIT DEN

OOST-INDISCHEN ARCHIPEL.

IN OPDRACHT VAN DEN RAAD VAN BEHEER VAN HET
-:- KOLONIAAL INSTITUUT TE AMSTERDAM DOOR -:-
G. B. HOOIJER OMSCHREVEN EN GEBEELDHOUWD DOOR
LOUIS J. VREUGDE.

0000105140 7
0010 - 75649175

DRUK DE BUSSY — AMSTERDAM.

BAT. GENOOTSCHAP VAN K. EN W.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

□ *Op de eerste galerij van den grooten lichthof in het Museum van het Koloniaal Instituut te Amsterdam werden — als geschenk van wijlen C. D. Schuckink Kool aan dat Instituut — door den beeldhouwer Louis J. Vreugde de dwerghertverhalen uitgebeiteld, die voor honderde jaren in den Indischen Archipel zulk een geestigen tegenhanger vormden met den Dietschen fabel van „den Vos Reinaarde" in de lage landen aan de Noordzee.* □ □ □ □ □ □ □ □ □ *Daarbij werd van de verschillende lezingen dier in het Javaansch en het Maleisch in het licht verschenen verhalen (Kantjil fabelen) de door Dr. J. Brandes gepubliceerde korte inhoud van Kajai Rangga Amongsastra's tekst gevolgd.* □ □ *Ten einde nu dat beeldhouwwerk begrijpelijker te maken en de gegevens van Dr. Brandes voor onbekenden met Java en diens fauna te verduidelijken, werden deze hierachter door G. B. Hooijer nader omschreven en in onderling verband gebracht. Een dier fabelen, door H. C. Humme in het Nederlandsch vertaald, nam hij, hier en daar besnoeid, maar overigens zonder eenige toevoeging, woordelijk over.* □

PERPUSTAKAAN NASIONAL

KANTJIL FABELEN.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Onder het geheimzinnige, groene, schemerlicht van het ongerepte Indische woud, was weder de bruiloft gevierd en het kortstondig huwelijk voltrokken.

Maar daarna was het wijfje opnieuw stillekens weggeschoven onder de lianen, die zich langs de reuzenstammen opwerken naar het helle, heete zonnelicht boven hun dak van eeuwig groen gebladerte; tusschen de rottanstengels, kronkelend over den grond en slingerend van tak naar tak; te midden van dien wilden ondergroei van dunne stammetjes en breede bladeren, allen opstrevend naar boven, waar de wit-geschorste rasamala, zonder één zijtak, als een kerkzuil oprijzend, zijn bladkroon wuift en iederen anderen stam dwingt zich te heffen tot zijn hoogte om ten volle te deelen in de heerlijkheid van het hemelblauw.

Over het vochtig weeke tapijt van doode bladeren, die steeds door, langs die woudreuzen zachtkens nederdwarrelen uit den hooge, was de dwerghinde weggevlucht om haar jong te dragen, te baren en te voeden tot het zich zelf zou kunnen redden.

En het dwerghertje, de kantjil, was weder eenzaam achtergebleven in die wildernis van levend zich heffende of, in een warnet van slingers verstrikte, neergeplofte doode boomen, overhuifd door boomvarens, open rollend hun waaiertakken als bisschoppelijke mijters.

De zware, zwoele, dompige lucht, vol aroma van woekerplanten, wier bloemen neerhangen in trossen uit iederen oksel van iederen tak, die bewegenlooze atmosfeer beklemde hem nu en wekte in hem dat onbestemde gevoel van vrees, dat hangt en hangen blijft, des daags en des nachts, tusschen het dak van levend loover daarboven en het veerende dek van rottend gebladerte, dik gespreid over den bodem met wortelen doorploegd. Een verlangen naar den boschrand beving hem, waar het zonnelicht niet enkel des morgens met macht van gouden pijlen horizontaal door de boomkruinen schiet, maar waar het ook des middags hier en daar als een zilveren straal naar beneden valt en een vochtig plekje opdroogt en verwarmt, om er zijn fijne pootjes op dubbel te vouwen, zijn zacht wit buikje op neer te vlijen en heerlijk te droomen van overleefde eenzaamheid en nieuw huwelijksgeluk.

Daar op dien boschrand was er geen gevoel van vrees te duchten. Het scherpe zonlicht stak het dood en verteerde het. Daar was niet die drukkende stilte, maar leven en beweging en aanraking van de dieren des velds met die van het woud. Daar hangen de bladeren, kruiden en bessen niet aan hooge boomen, maar dicht bij den grond en binnen bereik. En overal staan struiken waaronder hij zich verschuilen kan en suffend zijn eten herkauwen en, in beveiligende ruimte neven zich, rustig droomen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

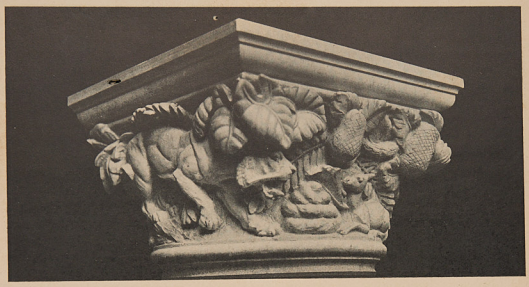

⊡ Met de scherpe, lichtbruine hoefjes trippelend over de pappige humus, met het vochtige zwarte neusje vooruit gestoken boven de twee witte haaktandjes, de groote weemoedige donkere oogen gesperd en de ronde, met gladde zwarte haartjes omzette ooren steil naar boven, slentert het ruim twee palmen hooge en dubbel zoo lange sierlijke diertje, in zijn, op den rug zwart, en langs de flanken in steeds lichter bruin overgaand pelsje, daarheen, en hoemeer het nadert het licht hoe opgewekter het wordt. Als het den rand heeft bereikt, waar een karbouwenpad aanduidt dat spoedig de rijstvelden zullen kunnen worden betreden, vouwt hij zijn pootjes samen en gaat, na zich gepoetst en gladgelikt te hebben, een dutje doen in de schaduw van een breed pisangblad. Nog even kijkt hij uit voorzichtigheid rond en langs het pad, dat, al dalend langs de hellingen slingerend, als het spoor van een zwaren, breedraderigen wagen, scherp en diep in den weeken rooden grond is ingesneden, met op gelijke afstanden nog diepere modderkuilen, voetstappen van vroeger, waarin de breede hoeven der buffels wegzinken, zoo diep, dat hun buik scheert langs en over de randen. ⊡ En in die moddergeul ziet hij het uitwerpsel van zulk een karbouw en vergelijkt dat nog even met een djënang, een dikke snijbare pap, die veel gegeten en lekker gevonden wordt. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Dan slaapt hij in en droomt van allerlei heerlijke dingen. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Een geweldig gehuil, een „oei-i", dat de echo weerkaatst in dien kathedraal van boomstammen achter hem, schrikt hem wakker. Het is een tijger die brult! En alles staat roerloos en het is of de neersuizelende

PERPUSTAKAAN NASIONAL

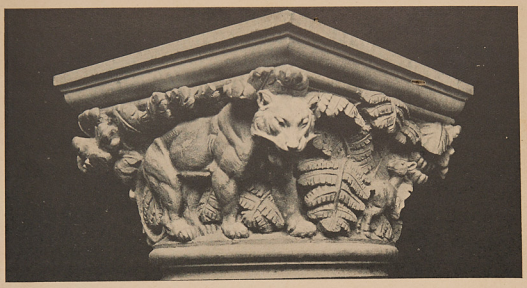

blaadjes even hangen blijven in de lucht, en of ontzetting alles aangrijpt wat leeft, voor dien rauwen schreeuw van den matjang gedong, de koning van het woud. ⊡ ⊡ ⊡

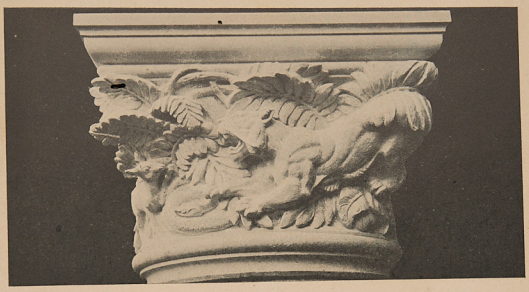

niet zie kan de Nabi mij niets verwijten en kunt ge wat mij aangaat alles opeten". ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Dat doet de tijger dan ook en de bittere, gistende stof valt hem zwaar in de maag en brengt hem tot braken en dan aan het verwenschen en vervloeken van dat kleine ding met zijn groote, trouwhartige oogen en zijn zacht sissend stemmetje, dat hij wel vinden en straffen zal. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Daarvoor vreest het dwerghertje eveneens en daarom vlucht het weg, weder het bosch in, springend over gevallen boomen, kruipend onder bochtige wortels, schuivend langs phosforizeerende doode stronken en groote, helkleurige zwammen, tot het, half aanmechtig, neervalt naast een gevaarlijke slang, een ulu sawa, die in een zonnestraal ligt te slapen. Dood stil lag het meters lange reptiel, als een opgerolde scheepstros. Slechts zijn fijn dubbel tongetje schoot nu en dan bliksemsnel uit en in zijn machtigen platten kop met de gesloten oogen en als het slikte ging er een golfbeweging over het omgekronkelde, slanke lichaam, zoo als een golfje doet over het stille water waarin een steen geworpen wordt. ⊡ ⊡ ⊡ Want dat de bedrogen tijger hem zoeken en vinden zou, daarvan was de kantjil zeker en de ulu sawa moest hij nu zien te gebruiken om hem te helpen tegen zijn vijand. Waarvoor zouden zij anders geschapen zijn. ⊡ Spoedig genoeg had de sluwe rakker zijn plannetje klaar. Toen de matjan dan ook met een sierlijke sprong — waarbij de rug zoo gracelijk inbuigt en voor- en achterpooten zoo wijd en vrij worden uitgeslagen — door het dikke struikgewas op hem aanvloog, hem zijn verwijten toe-

PERPUSTAKAAN NASIONAL

schreeuwend, heft het diertje zijn teer pootje op en zegt „Stil toch, Kandjeng Toean, heb ik je niet afgeraden van die djenang te eten? In den naam van Toean Allah, houdt u rustig, want ik kreeg een nieuwe opdracht van Nabi Soleman, diens slangengordel te bewaken, die ik u zal laten zien als ge dat wilt en als ge u dan wat behoorlijker gedraagt. Neem mij niet kwalijk, maar u is wel eens wat vorstelijk onbeschoft. En kom dan, als het u belieft, niet te dicht bij; als er wat gebeurde zou er niets aan te doen zijn want het ding is bovenmachtig". ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Dadelijk gaat nu de tijger zitten en slaat zijn staart als een poes over zijn voorpooten, want dat interesseert hem bijzonder en het moet wel overheerlijk zijn zulk een gordel te dragen. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ „Natuurlijk is dat zoo, maar ik zou u toch raden blijf er af. Het kon er wel eens mede gaan als den vorigen keer. Doch als Kandjeng Toean het met alle geweld wil probeeren, houdt het dan toch vooral niet te lang aan. Men ziet de dingen wel eens voor wat anders aan dan ze zijn. Intusschen u moet het zelf weten". ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Dan staat de kantjil op, wuift nog even een groet en verdwijnt tusschen de stammen, terwijl de tijger met zijn voorpoot een tik geeft aan den gordel om hem aan het rollen te brengen. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ In plaats van te rollen springt die driedubbele ring als een stalen veer uiteen; slingert zich dan als een hoepel twee malen om des tijgers ribben; wikkelt zich met een lus om zijn nek, en zou dien woudkoning hebben geworgd, als hij niet de scherpe nagels van zijn voorpoot om dien slangen-

PERPUSTAKAAN NASIONAL

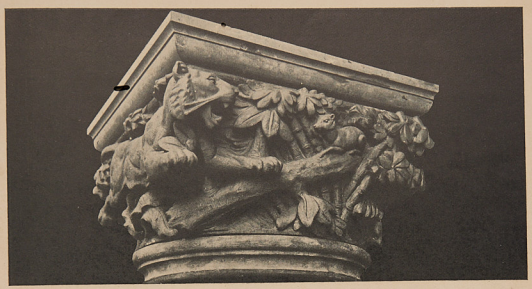

kop had kunnen slaan en zoodoende aan die hevige omklemming een einde maken. De ringen ontspanden zich en de tijger was vrij. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Die uitslag had de kantjil niet verwacht, want wat een ulu sawa eenmaal in zijn omwinding neemt wordt immers doodgeknepen zonder erbarmen. En daarom zwerft hij genoegelijk verder, verlost van dien achtervolger, zooals hij denkt, en gaat, uit louter pret in den afloop van het gevaarlijk avontuur en tevredenheid met zich zelf, wat heen en weer springen over een boom, die gevallen was te midden van een bamboe doeri struik. Joep! heen, en joep! terug, zonder dat de kromme doornen aan de fijne zijtakjes hem raken. En dan klautert hij op den schuinliggenden stam, die heen en weer wiebelt tusschen de dikke, zwiepende, holle bamboestengels, die nu schuren tegen elkaar en de vreemdsoortigste geluiden maken, van af de diepe tonen als de roep van het mannetjes hert, opstijgend uit het ravijn, tot het rauwe gekrijsch van den pauw, het schelle gekraai van den boschhaan of het snerpend gegil van de kakatoe, alles dooreen. Nauw hoort hij echter den tijger zich een weg breken door de takken of hij zet zich rustig op het hoogste gedeelte van den nog wiebelenden boom, waar de matjan hem niet zoo gemakkelijk bereiken kan. En — om hem niet aan het woord te laten komen — begint hij maar dadelijk met: „Wel Kandjeng Toean, wat doet me dat een pleizier je weder te zien. Het is al een heelen tijd geleden dat we samen waren en het hadden over Nabi Soleman, zijn naam zij geprezen en geloofd, en diens wonderen en diens kracht en sterkte van geest. Toen had ik

PERPUSTAKAAN NASIONAL

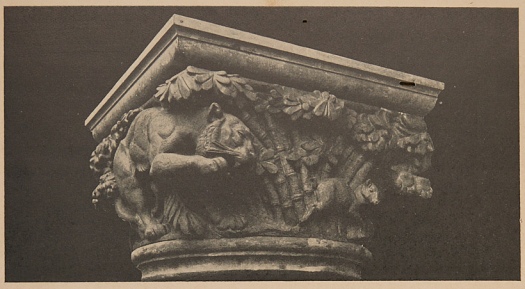

ook een opdracht van hem, even als ik er nu weder een heb; er komt geen einde aan die vereerende bevelen. Nu moet ik zijn trompet bewaken, die zoo heerlijk klinkt als een gamëlan. Hoordet gij zoo even niet een flauwen triller klinken door het bosch? Dat deed die trompet toen er een windzuchtje was en zachtkens klonk er een liefelijk geluid". ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ „Muziek! daar ben ik dol op. Mijn geheele familie beoefent die niet onverdienstelijk in sommige nachtelijke stonden. Ik wil dat instrument bespelen; het kan mij niet schelen wat het kost. Zeg me hoe doe ik dat?" ⊡ „Ja hoe doet u dat! Nabi Soleman gebruikt daarvoor den wind, die hij in zijn trompet laat blazen en dan zet hij zijn vingers hier en daar en dan klinkt het overheerlijk. Blijf hier stilletjes wachten tot de avondwind opsteekt. Dat kunt u hier in het zware bosch niet zoo dadelijk merken natuurlijk maar die wind komt het eerst in de holle geledingen der bamboekokers. Als Kandjeng Toean zijn lange, gladde tong legt tusschen twee van de dikste stengels, waar zij elkaar raken, dan kan hij voelen of de wind nadert en de muziek kan beginnen. Zooals ik zeg, rustig afwachten. Dan stap ik maar weder op en wensch u veel genoegen verder". ⊡ Dat des tijgers tong nu zou worden afgeknepen, daarvan was hij overtuigd, maar diens tanden en klauwen bleven en daarom vond hij het maar beter het bosch weder te verlaten. Daar buiten zou zijn vijand hem niet durven volgen, tenminste overdag. Want daar begonnen de bebouwde velden, de padésan en de sawahs zich uit te spreiden. Al die terrassen, als breede bordessen en trappen afdalend naar de rivier in de vallei, had

PERPUSTAKAAN NASIONAL

de landman nu al vol doen loopen met het heldere bergwater, na de smalle dijkjes goed te hebben voorzien, zoodat zij nu het zonnelicht lagen te weerspiegelen tot waar de hooge wanden van wuivende bamboestoelen een dorpje omringen, waarboven de slanke kokospalmen hun machtige waaierpennen zachtkens wiegen tegen de blauwe lucht. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Spoedig is hij aangekomen bij een tegalveld met komkommers beplant, gelegen in de nabijheid van een kreupelbosch, tamelijk ver van het dorp. Hij trof het juist dat de vruchten zich reeds gezet hadden; zij waren nog heel jong en op zijn lekkerst. Als hij er een had geplukt en even geproefd, dan wierp hij 't weer weg. De komkommers die hij vermorste waren bij hoopen: hij spaarde ze niet. — „Er is toch zooveel, ik heb 't maar voor 't plukken, en heb er toch geen moeite van". ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Maar ziet, daar komt de eigenaar van het veld en ontwaart hoe zijn komkommers zijn beschadigd. — „Ja, wacht maar jij ondeugende kantjil, ik zal een val voor je zetten met vogellijm, en daar zal je ongetwijfeld wel inloopen". ⊡ Daarop keert hij terug naar huis, roept terstond zijn dochter en laat haar spoedig wat vogellijm halen — de lijm van den bënda-boom, die daar bezijden de deur hangt — en verzint hij een middel om een vogelverschrikker te maken, die de gedaante heeft van een mensch. Toen deze gereed was, werd er de lijm opgesmeerd en de boeman opgezet op het veld. ⊡ Terwijl de zon de horizont naderde en de schaduw over het aardrijk begon te vallen, kwam de kantjil uit het kreupelbosch te voorschijn. Hij schrikt bij 't zien van iets, dat hij voor een mensch houdt, blijft weifelend staan, ziet vragend naar 't geheimzinnig voorwerp, verschuilt zich en blijft langen tijd knipoogend zijn blik er op gevestigd houden. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Hij dacht — „als dat werkelijk een mensch was, dan zou hij zich wel bewegen en zich van die plaats verwijderen. En dat doet hij niet. Hij staat daar maar als een pelikaan". ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Maar daar komt de wind opzetten, het schrikbeeld beweegt zich heen en weder, alsof het met zijn beenen voortstapt. De kantjil ontstelt hevig en verschuilt zich angstig weder. Na een poosje te hebben gewacht ziet hij dat het zich wel beweegt, doch niet vooruit komt. De wind bedaart en draagt de geuren der bloemen, die een aangenaam aroma in de rondte verspreiden, dat het gemoed verfrischt. Zóó voelde 't ook de kantjil in zijn schuilplaats. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Zijn bezorgdheid verdween en hij was weder verheugd van harte. ⊡ ⊡ Al knikkende met zijn kop nadert hij de plaats waar de van lijm voorziene boeman opgezet is. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ „Je ziet er wel uit als een mensch, maar, al zou je ook kinderen bang maken, je zult toch geen kantjil vrees aanjagen. Kijk, ik nader je, en je

PERPUSTAKAAN NASIONAL

doet mij niets. Je staat daar zoo stil en roerloos als een banjerheer en zoo grimmig als een monsterachtige tempelwachter. Welaan dan, pak me nu maar gauw, al ben ik slechts een kantjil. Ik ben uitgeleerd in alle mogelijke fijne en grove listen. En al loop ik er wel eens tegen aan, de hoofdzaak is dat ik durf. Wat kan mij je leelijke gezicht schelen. Waarin wil je met mij wedijveren. Om 't hardst loopen? Goed! Maar dengeen, die 't verliest, worde dan den hals afgesneden!" ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ De kantjil was uitermate in zijn schik; hij wist van vreugde niet wat hij deed. Onder 't maken van luchtige sprongen ging hij voort met snoeven en tarten. Dan eens rende hij achter het voorwerp, dan weder stond hij er voor, proestte en snuifde tegen de vogellijm en sloeg er hard tegen met zijn vuist. „Welaan monster, sla mij terug!" Maar zie, de kantjil valt met zijn buik er tegen en kleeft er zoo stevig aan vast, dat hij zich niet kan losmaken. Hij sprak nijdig „Kom laat me los, leelijk, kolossaal monster met je dikke, opgezette buik. Je houdt me de hand vast! Straks geef ik je nog weer een vuistslag op je dikke buik!" ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Maar de hand van den kantjil raakte niet los. Nu slaat hij hem weder uit alle macht met zijn linkerhand en treft des monsters buik; maar nu zijn ook zijn beide handen stevig aan de lijm vastgekleefd. De kantjil is razend van woede; hij schopt heftig met beide achterpooten en tracht zich los te trappen, waardoor hij nu geheel in de lijm vastraakt. ⊡ ⊡ ⊡ Nu is vriend kantjil vermoeid en terneergeslagen: zijn woede is verdwenen en hij geeft zich over aan den Heer. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡

PERPUSTAKAAN NASIONAL

„O, Groote God, verlos mij van deze lijm. Mijn geheele lichaam is met lijm bemorst, zoodat ik geen haar verroeren kan. Als de mensch, die deze valstrik heeft gespannen, mij bemerkt, zal hij mij ongetwijfeld in stukken hakken. O, Groote Heer, bescherm uw nederigen dienaar. Ik gevoel berouw over mijn zonden. Ik ben niet waard om in de wereld te leven als ik alles blindelings doe wat mijn hartstochten me ingeven. Indien ik voortging tegen mijn medeschepselen te schelden en hen te beleedigen, dan zou ik daardoor nog slechter worden. Moge Gij mij dan het leven benemen. Werp den slechten, nietswaardigen kantjil dan maar met gebonden handen en voeten in 't water, opdat hij daar den dood vinde. Ik smeek om vergeving, God van barmhartigheid! Genade Groote God, die goedertieren zijt! Verlos mij uit den valstrik. Uwe liefde keere terug tot uw dienaar, de ongelukkige kantjil!"

Zoo beklaagt zich de kantjil op allerlei wijzen over zijn pijn en de smart die hij ondervindt.

Tegen den avond, als het vee van de weide naar huis wordt gedreven, gaat de landbouwer zien hoe 't met zijn veld gesteld is.

Bemerkend dat hij een kantjil heeft gevangen is hij buitenmate verheugd en stapt hij met afgemeten tred daarheen, terwijl hij luidkeels het geluid van den gamëlan nabootst. Al dansende nadert hij den valstrik en toen hij bij den kantjil gekomen was, tikte hij op diens kopje, alsof hij de gamëlan bespeelde: „kémal, kémul!" ('s kantjils kop stelde daarbij de gong voor). „Nal! Emul!" (zoo bootste hij het geluid na). En dan knipte

PERPUSTAKAAN NASIONAL

hij met de vingers rechts en links tegen 's kantjils beide ooren: „Nang! Ning! Nang! Nong!" „Zoo krijgen we een volledig stel gamëlan! Nang! Nil! Nol, Nul, Kënang! Këneng! Kënong! Wacht maar, morgen zul je 't voelen! Wat smaakten die jonge komkommers heerlijk lekker, niet waar? Maar morgen zal ik 't je betaald zetten: ik zal je in stukken snijden, en je kop te pletter slaan. Het treft juist, dat overmorgen het groote offerfeest van de dësa zal zijn. Indien 't geen nacht ware, en de ondergang der zon mij overviel, dan zou ik je nu al in stukken hakken en niet wachten tot het dag werd". ⊡ Inmiddels heeft hij den armen kantjil vrijgemaakt van de lijm en medegenomen naar zijn huis. Daar roept hij zijn dochter toe „Gauw wat, mijn kind, kom hier! Ik heb een buitenkansje, een zegen des hemels! Ik heb een kantjil gevangen in den valstrik met bëndalijm. Gauw wat! Breng dadelijk een kooi hier: morgen zal ik hem slachten. Kom kind, ga dit aan je moeder zeggen, opdat zij de noodige kruiderijen gereed make. En rasp ook wat kokosnoot; maar doe er wat kurkema bij, opdat het vleesch geel worde en de onaangename lucht er van verdwijne". ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Toen zijn dochter den kantjil had gezien was zij er zeer verheugd over en zette hem spoedig onder een kooi. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ De bewoner van het huis had sedert geruimen tijd een bont gevlekten hond. Toen de nacht aanbrak ging deze naar de keuken om zich daar te slapen te leggen. Hij schrikte bij 't zien van iets vreemds in het schemerdonker, en ging er terstond onderzoek naar doen. Hij riep het zacht aan, en zie het was de gevangen kantjil! Deze antwoordde: „Wel Bontje, jij weet toch ook niets. Heb je er dan volstrekt niets van gehoord, dat ik tot schoonzoon zal worden aangenomen door den eigenaar van dit huis? Ik zal dus trouwen met zijn dochter: die blanke, keurige maagd, die daar bezig is met specerijen fijn te maken en klappernoten te raspen. Er is overvloed van eetwaren voor het feest, zie maar: daar is ook veel kurkema, bestemd voor loeboer, om haar lijf mede in te wrijven, opdat zij nog mooier worde". ⊡ De hond was stom van verbazing en verzekerde dat hij er niets van wist. ⊡ „Je jokt" zei de kantjil, „dat je 't niet vernomen hebt". ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ „Ik verzeker je kantjil, dat ik 't niet vernomen heb, dat mijn meester u als schoonzoon zou nemen. En ik dan, die al sedert zoo lang hem dien! Toen zijn dochter nog niet huwbaar was, ja, toen ze zelfs nog naakt liep, was ik al hier, En nu draagt ze al een kleed om het onderlijf. En hij heeft mij nog nooit een vriendelijk woord toegesproken! Eigenlijk, kantjil, zou 't beter passen, dat mijn meester mij als schoonzoon aannam; want sedert zoolang dien ik hem al. Wat een buitengewoon geluk valt u ten deel! Welk toovergebed hebt ge toch aangewend?" ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡

PERPUSTAKAAN NASIONAL

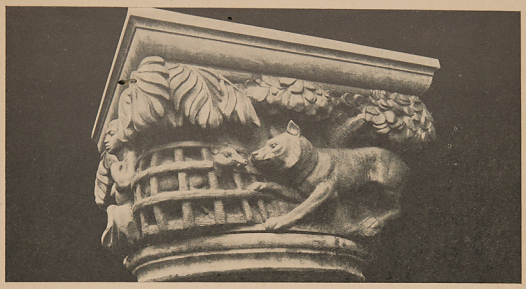

„Ik heb volstrekt geen toovergebed gebezigd, want het is nu eenmaal Gods beschikking, dat al wie onder deze kooi komt, tot schoonzoon wordt aangenomen. Er staat immers geschreven, dat al wie door deze kooi wordt overdekt, 't zij een dier of een menschelijk wezen, voorzeker de echtgenoot zal worden van 't lieve meisje". Daarop sprak de hond: — „Wel, ik wist niet, dat op deze kooi iets geschreven stond betreffende een huwelijk of een verloving met de maagdelijke dochter van mijn meester". „O, gij gevlekte hond, kent gij den inhoud niet van het geschrevene op deze kooi? En al ware dat zoo, dan heb je toch wel heel slechte ooren als je niets verneemt van 't geen nuttig is om te hooren. Je bent niet zooals ik: de kantjil toch is met een schoonen aanleg begiftigd; hij is bekwaam en geleerd en bedreven in de letteren. Hij tracht boven anderen uit te blinken. Hij laat zich niet verleiden door grove of fijne listen. 't Is heel natuurlijk dat een hond zoo dom is, daar hij geen onderzoek doet naar nuttige zaken, die algemeen bekend zijn. Zoo'n gevlekte hond, zijn geheele kennis is verward en onbestemd!" Daarop vroeg de hond met aandrang: „Och kantjil, wat moet ik nu doen? Wat zou ik gelukkig zijn, zoo gij u voor mij wildet opofferen. Gij moest maar uit deze kooi gaan, die zooveel geluk aanbrengt; en, als gij 't toelaat, dan zal ik in uw plaats gaan. Gij hebt 't toch niet noodig; want gij zijt rijk en gezegend". „Nu goed, ik zal aan je wensch voldoen; maar gij moet zelf de kooi

open maken, opdat ik niet de schuld drage van ontrouw te zijn. Het moet niet den schijn hebben of ik de dochter van je meester versmaad. God heeft het nu eenmaal zoo gewild. Ik geef de zaak geheel aan je over; maar ik weet niet wat er verder met je gebeuren zal, dat laat ik in alles voor je rekening". □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ De gevlekte hond nam het aanbod dankbaar aan. Hij legt de kooi om, die met een plof omvalt, waarna de kantjil er terstond uitgaat, terwijl de hond in diens plaats er onder gaat. □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ Toen sprak de kantjil: „Nu moet je niet uit de kooi gaan, hoor! Ik neem afscheid van je en ga naar het bosch. Vaarwel! Veel succes!" □ □ De kantjil was nog niet uit de kampong weggevlucht of hij hoorde de stem van den boer en daarop een armzalig janken van den hond. En of het nu kwam omdat hij toch weder naar de struiken van den boschrand verlangde, met alle avonturen die daar te beleven zijn, of dat het enkel de aangeboren liefhebberij om van ieder lager terras met één sprong op een hooger terecht te komen, hem er toe aanzette, dat weet hij zelf niet juist, maar hoe dan ook, hij komt weer bij die eerste struiken, met die oranje bloemtrosjes, die zoo sterk geuren, dat de honig der bijen er onaangenaam naar smaakt, en die, met onnoemlijk veel doornen op de takjes, de hellingen bedekken tusschen de rijstvelden en het hooger geboomte. Daar staat, in de schaduw van dat stekelig, meer dan manshooge goedje, een groot wild varken, een tjeleng, met een paar mooie witte slagtanden. □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

PERPUSTAKAAN NASIONAL

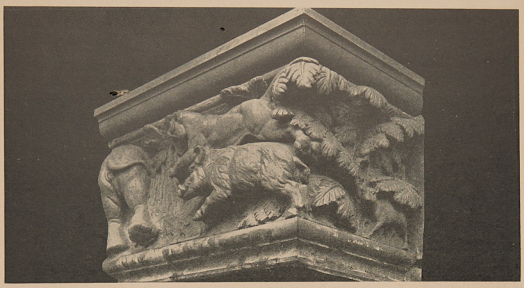

„Waar kom jij vandaan en waar ga jij naar toe", zegt hij, precies eender als een Javaan zou doen bij ontmoeting van een landgenoot.

„Ik, ik ga visschen".

„Dan ga ik mede" zegt de andere, „want ik houd veel van visch. Mijn familie aan het strand leeft er van".

Met hun beiden kruipen zij onder de doornige djenté door, waar niemand ze zien en niemand ze volgen kan, behalve natuurlijk de tijger, die zich liefst onder dien warboel van takjes verstopt om een oogje te houden over de rijstvelden, waar tegen het vallen van den nacht een heel enkele keer nog wel eens een jonge karbau kan dwalen, die zijn moeder kwijt raakte, of een geit, die haar strik verbrak.

En zoowaar, daar ligt er een, groot en mooi gestreept, nog half in den dut, die ook wel van de vischpartij wil wezen.

„We hebben eigenlijk nog een vierden man noodig, om een riviertje af te dammen. Maar onder deze struiken vinden wij er geen, tenzij een olifant, die in zijn slobberige leeren hansop geen last heeft van die dorens, die mij akelig krabben over mijn neus".

Dat had de kantjil nauwelijks gefluisterd of daar schepte een paar reusachtige ivoren tanden een geheelen struik djenté in de lucht en wierp een lange slurf dat prikkelig pak ter zijde. „Riviertjes afdammen, dat kan ik, vooruit maar. Ik weet er een vol visch".

„Goed" zegt de kantjil, „jij afdammen, de tjeleng en de matjan zullen moeten scheppen en ik zal de zaak naar behooren besturen".

PERPUSTAKAAN NASIONAL

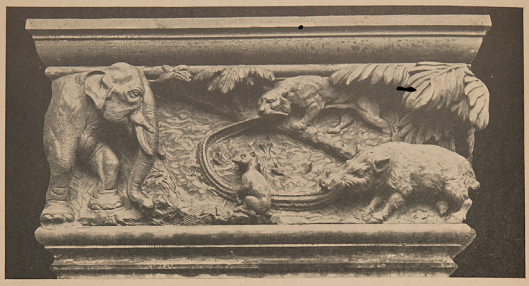

⊡ De olifant voorop, om een weg te banen; het varken en de tijger vriendschappelijk naast elkaar, en daar achter eindelijk het dwerghertje, op zijn dooie gemak als commandant van den troep. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Ter goeder plaats aangekomen zet hij ze aan het werk, rechts en links bevelen gevend, maar zonder veel resultaat. Er is te weinig visch om te verdeelen en een eind hooger op moet de vangst worden voortgezet. Het varken moet het beetje dat gevangen werd zoolang maar blijven bewaken. ⊡ De olifant, zoowel als de tijger kregen toen ieder een prachtexemplaar van een visch te pakken en de kantjil wilde al het varken roepen om tot verdeeling van den buit over te gaan, toen dat op een holletje — en een wild varken kan hollen — kwam aanzetten, roepende „een reus, een kolossale reus heeft mijn visschen opgegeten! Hij had al naar mij zitten kijken, toen gij weg gingt en beweerde toen dat die visschen van hem waren, zijn larangan, waar een ander niet mag aankomen; verboden waar voor een ander dan een bepaald persoon. En die persoon was hij. ⊡ ⊡ ⊡ „Neen" zeide ik, „ze zijn van den kantjil. Maar daar luisterde hij niet naar en hij at ze allen op. En als ik niet was weggeloopen zou hij mij als een hapje toe hebben verslonden. Toean Allah, is dat schrikken!" ⊡ „Wat schrikken? Je had je lange witte tanden moeten laten kijken, dan was die reus aan het schrikken gegaan. Maar een varken blijft een varken en is alleen maar goed om djagongvelden kaal te eten. Hier tijger, jou tanden zijn sterker, pas jij nu maar op. Wij visschen verder". ⊡ Maar de reus is voor den tijger al evenmin bang als voor het varken,

PERPUSTAKAAN NASIONAL

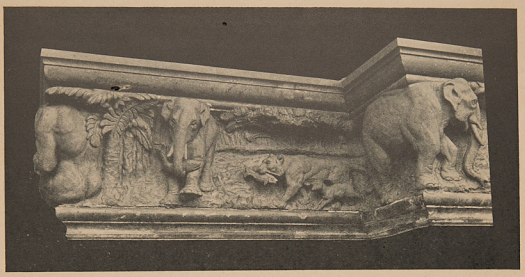

en al brult de matjan en al legt hij zijn ooren in den nek en zwiept met zijn staart, de prachtvisschen verdwijnen in zijn maag. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Of de inmiddels opnieuw gevangen visschen nu onder de bescherming van den olifant worden gesteld, omdat hij het in grootte van den reus kan winnen, geeft ook al niets, want deze pakt hem bij zijn dunnen staart en dwingt hem ook tot vluchten. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ „Dat wordt nu al te gek" zegt de kantjil. „Ik zelf zal mij er mede hebben te bemoeien en dien kerel aan handen en voeten moeten binden. Ga maar door met visschen, ik zal de vangst bewaken". ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Dan zoekt en vergaart hij biezen, vlecht ze, bindt ze om zijn buik en maakt ze aan boomwortels vast. Als nu de reus komt, doet hij of hij hem niet ziet, gaat er ijverig mede voort, en spelt hem, als hij vraagt waarom hij daarmede bezig is, op den mouw, dat, ingevolge het bevel van Nabi Soleman, er op dien dag een groote overstrooming zijn zal, die alles zal medeslepen wat niet vliegen kan. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ „En als je je daartegen vrijwaren wilt, kijk dan maar naar wat ik doe. Ik wikkel me goed in, maak me stevig vast aan boomwortels en dan zal ik het wel houden en de vloed zal over me heen loopen, want ik ben klein. Maar gij, groot gevaarte vleesch, moet dat zoo niet probeeren. Jou armen en beenen, laat staan je logge lichaam, zijn zóó dik, dat als de vloedgolf daar vat op krijgt, niets in staat is je tegen te houden. Het eenige wat je kunt doen is een heel sterke lus te vlechten, zooals ik je wijzen zal, die boven aan den top van een boom vast te maken, die nog

PERPUSTAKAAN NASIONAL

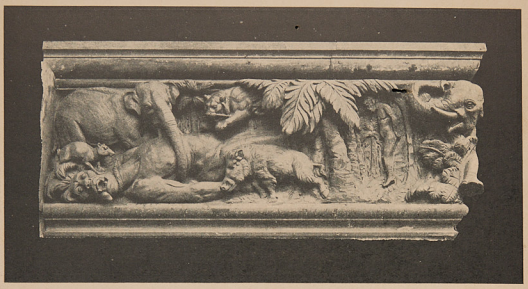

wat hooger is dan je zelf, daar doorheen je kop te steken, zoodat de golf onder je voeten kan doorgaan, en je armen en beenen vooraf aan elkaar te binden om te voorkomen dat de golven je die van het lijf rijten". ⊡ ⊡ De lobbes doet dat, wordt half geworgd en valt door zijn vervaarlijk gewicht met boom en al tegen den grond. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ „Hola jongens" roept dan de kantjil, „hij ligt er al, gebonden en wel". ⊡ En dan vallen zij gezamenlijk op hem aan, slaat het varken zijn snijtanden in zijn buik, trekt de tijger zijn ingewanden naar buiten, knijpt de olifant zijn ribben aan stukken en steekt de kantjil zijn scherpe tandjes in zijn cogen. ⊡ Na die moordpartij verdeelen zij de visch en gaat ieder zijns weegs. ⊡ Voorwaar, het gaat nu met den kantjil van kwaad tot erger. Eerst gebruikte hij zijn sluwheid om zich te redden uit een gevaar, waar hij geen schuld aan had, met het resultaat, dat enkel een tijger zijn tong verloor. Toen kwam dat stelen van komkommers, voor een kantjil nu niet zulk een groote zonde, waarvoor een gladakker een pak slaag opliep, dat hij, zonder dat, ook wel verdiend zou hebben. Daarna de geschiedenis met den reus, die er het leven bij inschoot. En thans zwerft dat vlugge diertje al weder door de wildernis, en nu met het gevoel, dat hij eigenlijk iedereen de baas is. Zijn fijne beentjes strekt hij, zijn aardig kopje steekt hij nog wat hooger op boven zijn wit gespikkeld halsje en zijn groote oogen schitteren van pret boven die twee witte haaktandjes, die hem nu een brutaal aanzien geven. Die vloed had hij toch wat aardig verzonnen. ⊡ Want, waarmede hij de reus bedreigd had, staat nu te gebeuren. De

PERPUSTAKAAN NASIONAL

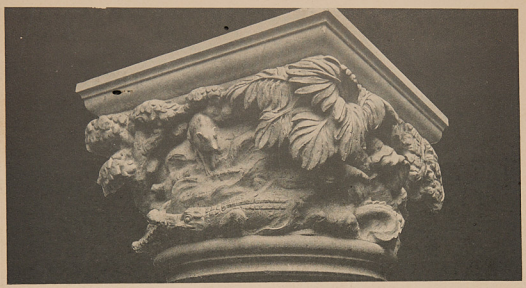

breede rivier, die hij over wil om ook aan den anderen oever een kijkje te gaan nemen, die bandjirt. Het water is zeer aangezwollen en loopt met een snelle vaart. Van doorwaden of overspringen is geen kwestie. Daarom roept hij, boven het gedonder van het water, zoo hard hij maar kan, stroom op- en afwaarts, alle krokodillen bijeen, zeggende van Nabi Soleman bevel gekregen te hebben ze te tellen. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Daar komen zij dan ook aandrijven, van beneden en van boven, met neus en oogen boven water en roerende met hun staarten. „Als u belieft, netjes naast elkaar, want anders kan ik niet tellen". ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ En dan stapt hij, met zijn verwaand gezichtje op den eersten en zegt „een", dan op den tweeden en zegt „twee", enz. en weet zoo de overzijde te bereiken, waar hij nu de draak met hen steken gaat. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ De van nature in het geheel niet zachtmoedige schubbendragers worden dan woedend en duiken onder en over elkaar en gooien hem met water en beloven hem hartgrondig wraak te zullen nemen, als de gelegenheid zich maar zal voordoen. Want, wat er ook aan hen ontbreken mocht, bijvoorbeeld de vlugheid hem op land na te loopen, aan geheugen ontbreekt het hen niet en ze kunnen zich dagen en dagen lang onder water verstoppen en den schijn aannemen een stuk dood drijfhout te wezen, tot de gelegenheid daar is om plotseling te voorschijn te schieten en hun prooi tusschen hun geweldige kaken te pakken en mede te sleuren. ⊡ ⊡ ⊡ Dat ondervond het overmoedige dwerghertje spoedig genoeg, toen hij, zijn grap niet meer indachtig, een rivierbad ging nemen. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡

PERPUSTAKAAN NASIONAL

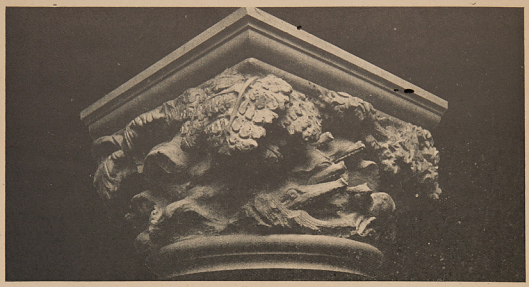

⊡ De krokodil, die hij bij die gelegenheid nog een klap op zijn kop gegeven had, bij de Javanen en dus ook bij de Javaansche krokodillen een groote beleediging, had hem aldus liggen opwachten en greep hem nu bij zijn achterdeel. Een hond of een mensch zou gejankt of geschreeuwd hebben en al spoedig onder water verdwenen zijn, maar de kantjil verliest zijn tegenwoordigheid van geest zoo spoedig niet en vóór het water hem in den bek komt roept hij: „Voorzichtig mannetje, dat is de geldzak van Nabi Soleman waar jij in bijt, die hij aan mij toevertrouwde en die jij nu tusschen je kaken hebt. Als ze mocht scheuren en het geld verloren gaan, dan zal er wat voor je op zitten. Dan laat hij de rivier droog loopen om daarnaar te zoeken en jou in den modder vastbakken. En dan maakt hij uit jouw huid een nieuwe geldtasch. Probeer het maar eens, als je mij niet vertrouwt, mij kan het niet schelen, maar denk er om, ik heb maar één leven te verliezen en dat kost jou dan het jouwe". ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Die laatste bewering pakte. Van stomme verbazing en schrik zette de baya zijn kaak weder open en met zijn geldzak nog ongeschonden sprong de kantjil aan wal. ⊡ „Stom stuk gestolte modder, dat je bent, dat is nu tweemalen dat je je laat verlakken. Verlakken kan ik iedereen. Die waterslak, die daar met zijn opgestoken horentjes zoo parmantig zit te kijken, net zoo goed als de rest. Willen we eens om het hardst loopen snelvoetig slakje"? ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ „Goed" zegt de keyong, „maar niet dadelijk. Ik ben nog wat moede van mijn laatste wandeling. Kom morgen in de vroegte maar terug, dan zullen we zien wie het wint. Dan ben ik uitgerust". ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡

PERPUSTAKAAN NASIONAL

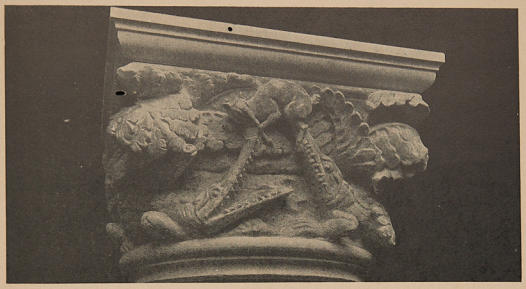

⊡ In den nacht maakt hij afspraak met zijn stamgenooten, die overal door het bosch kruipen, dat zij voor hem zullen antwoorden, telkens een weinig voor den kantjil uit. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ En als dan 's morgens de wedloop begint, waarbij de kantjil zich weinig inspant en kalmpjes voorttrippelt, hoort hij, na een sprongetje of wat, voor zich uit: „hier ben ik" roepen door de slak. Dan loopt hij wat harder, maar bij een volgenden boom klinkt het weder: „hier ben ik". Dan begrijpt hij dat het ernst wordt en springt als een pijl uit den boog vooruit, en als dat niet helpt, en hij maar altoos, even voor hij op zijn veerende pootjes terecht komt, voor zich uit dat eeuwige „hier ben ik" verneemt, dan wordt hij razend, zooals hij het ook werd bij den vogelverschrikker, en holt maar steeds als een dolle door, zonder uit te zien, tot hij ten slotte neerstort in een droge put. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Verloren! Hij de vlugge kantjil heeft het in snelheid afgelegd tegen den keyong, het diertje dat zich het langzaamst beweegt. Dat is erg, heel erg, maar wat nog erger is, hij is door den slak in de luren gelegd. Hij dacht de slimste te zijn van alle dieren en daarom misschien wel eens tot hun koning te worden uitgeroepen, en nu blijkt een slijmerige slak honderd maal slimmer dan hij! Het kon niet erger. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Dat haalt hem den pretsprankel uit de mooie oogen en brengt er de weemoedigheid in terug. Dat vergalt hem de jolligheid van het tijdelijk leven als adellijk jonggezel. Dat breekt hem zijn eigendunk en trots en doet hem denken aan moeder de vrouw, die hij zoo glad vergeten had.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

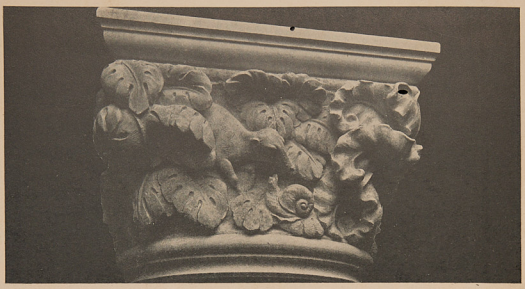

⊡ Verlangend naar terugkeer tot haar komt hij pas goed tot het besef waar hij is. In een, gelukkig droge, diepe, breede put met steile, gladde muren, waartegen geen opklimmen mogelijk is. Als een muis in de val loopt hij daar in het rond, zet zijn pootjes tegen den wand en kijkt naar boven of er geen boomtak te zien is, waarnaar hij op kan springen, recht de hoogte in, en zich met zijn haaktandjes aan vast grijpen, zooals hij wel eens doet als hij achtervolgd wordt in het bosch en zijn vervolger onder zich laat doorschieten. Maar hij ziet niets dan een zachtkens drijvend, wit wolkje in het donkere hemelsblauw en hoe slim hij ook is, aan wolkjes kan hij niet hangen. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ „Wat heb ik nu aan mijn slimheid? En wat is dat trouwens? Wat minder dom dan anderen misschien, en dan nog niet boven velen. Mijn neef de kidang, het zoo gelukkig getrouwde slanke hertje, is grooter dan ik en vlugger en verstandiger, ja zeker, want de slak is zelfs slimmer dan ik". ⊡ En hij legt zich neder in een holletje in den wand, vol berouw over zijn lichtzinnigheid, vol berouw, zooals het altijd gaat, te laat. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Dat is te zeggen: behalve nu. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Het wolkje drijft weg uit dien lichten cirkel, en het blauw daarvan vervaagt en verandert in rose en geel, en de avond zal spoedig neerdalen over bosch en put en dan zal morgen of overmorgen de dood komen, de hongerdood! Dan wordt het plotseling donker boven hem, — misschien is het reeds de dood die nadert — en ziet hij een lange slurf als een arm van een poliep, langs den wand rondtasten naar water, en ziet hij

PERPUSTAKAAN NASIONAL

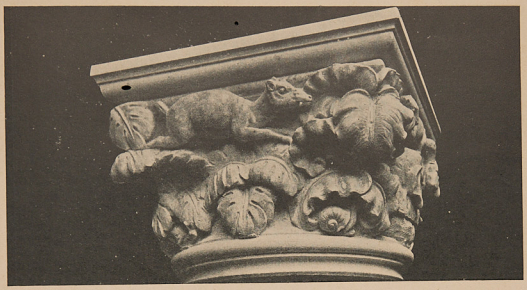

twee olifantscoren als reuzen vleermuizen kleppen en twee lange olifantsoogen op hem neerzien. Dan wordt de levenslust weder wakker in hem en zet zijn helder kopje zich weder aan het werk. Die olifant moet en zal hem redden. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Vragen om hulp? Och, dat is geen gebruik in de wildernis. Daar zorgt ieder voor zich zelf en heeft daaraan genoeg te doen. Die heeft hij ook niet aan de ulu sawa en den hond gevraagd. Hij heeft hen gebruikt en dat wil hij den olifant ook doen. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ „Gij behoeft hier niet naar water te zoeken, deze put is zoo droog als kurk. Ga maar verder als het u belieft" zegt hij onverschillig weg. ⊡ ⊡ „Waarom zit gij er dan in" vraagt nu de olifant van boven af. ⊡ ⊡ ⊡ „Wel, plomp en wanstaltig wezen dat ge zijt, kent ge niet de verordeningen van Zijne Koninklijke Hoogheid Nabi Soleman, monarch over al wat leeft? Naar uitspraak toch van dien vorstelijken ziener staat het firmament op invallen, reden waarom Hoogstdeszelfs gewaarschuwde dienaar een gezond plekje heeft uitgekozen". ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ De dikhuid wil nu ook in de put, maar dat mag niet. Hoe hij ook smeekt, onverbiddelijk wordt hij afgewezen. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Hij moet maar zelf een schuilplaats zoeken. En gauw ook, want, ja waarachtig daar begint de hemel al te splijten! ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Terwijl het dwergje wegduikt, stort zich de radelooze kolos omlaag. Onverwijld klautert de kantjil langs den rug van zijn slachtoffer naar boven en roept hij ruw spottend: „Zie zoo olifant, zit er maar op je

PERPUSTAKAAN NASIONAL

eentje in! Ik ruim de gelegenheid en laat je het rijk alleen! Nu bestendig welzijn hier in de put. Wil je er soms in versmachten? Ga je gang maar". ⊡ „Als hij bemerkt dat het met den hemel zoo'n vaart niet loopen zal, kan hij zich gemakkelijk genoeg aan zijn slurf uit de put trekken". ⊡ ⊡ ⊡ Voor dien gadja behoef ik dus niet bezorgd te zijn. Weet je wat, nu ik genoeg heb van het kattekwaad uitvoeren en mij dus duchtig zal gaan vervelen tot ik weer tot mijn wijfje kan terugkeeren, ga ik mijn neef de kidang in zijn ravijn opzoeken, dat is een gezellig kereltje". ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Helaas, hij vond den kidang in zeer gedrukte gemoedsstemming. Vrolijk rondspringende, zooals een kantjil ook wel doet, had hij bij ongeluk een jong van een otter, een lingsang, dood getrapt. Die otter wil dit nu bij Nabi Soleman aangeven en den kidang dooden. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Maar de kidang verontschuldigt zich. Hij had dat ongeluk begaan omdat hij verschrikte van een griezelige spin met lange pooten. ⊡ ⊡ ⊡

Een kémlandingan, die haar webbe spon,
Zoo, dat hij niet langer stil staan kon,
En, bij 't doen van een zijwaartsche sprong,
Zoo hevig trapt' op des otters jong,
Dat hij 't voor goed den adem benam
En er een eind aan diens leven kwam.
Die spin was er dus de oorzaak van.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

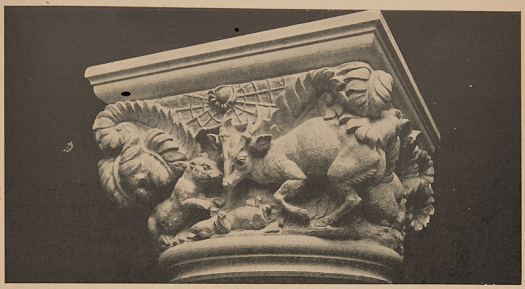

⊡ De otter gaat nu, de kidang bij het doode jong latende, naar de kémlandingan en wil deze opeten. Vooraf vraagt hij echter: ⊡ ⊡ ⊡ ⊡

„Waartegen de spin haar webbe spon?
Zoo, dat de kidang niet stil staan kon,
En bij 't doen van een zijwaartsche sprong,
Zoo hevig trapt' op mijn eenig jong,
Dat hij 't voor goed den adem benam
En er een eind aan diens leven kwam.
Jij bent er dus wel de oorzaak van".

⊡ „Ik?" zei de spin. „Hoe kom je daarop? Ik spon mijn webbe omdat ik de sparrebouter of juffer — de kandéla — zag dansen. Dat is alles".
⊡ Dan moet ik bij die juffer zijn, dacht de otter en vroeg haar: ⊡ ⊡

„Wat die juf noopte aan 't dansen te gaan,
Waartegen de spin haar webbe spon,
Zoo, dat de kidang niet stil staan kon,
En, bij 't doen van een zijwaartsche sprong,
Zoo hevig trapt' op mijn eenig jong,
Dat hij 't voorgoed den adem benam
En er een eind aan diens leven kwam.
Jij bent er dus wel de oorzaak van".

⊡ „Mijn beste otter", antwoordde de kandéla, „ik ben gaan dansen om-

PERPUSTAKAAN NASIONAL

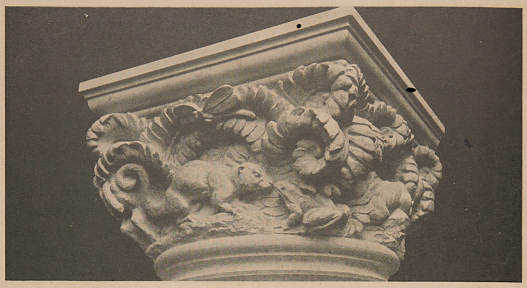

dat de kikker — de kodok — kwaakte en ik dacht dat hij op de gamelan speelde. Dan dans ik altijd. Dat zit mij in het bloed". ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Dan maar naar den kodok. „Zeg eens lawaai makend amphibie"

„Wat bracht u er toe t'alarm te slaan,
Dat die juf noopte aan 't dansen te gaan,
Waarop weer de spin haar webbe spon,
Zoo, dat de kidang niet stil staan kon,
En bij 't doen van een zijwaartsche sprong,
Zoo hevig trapt' op mijn eenig jong,
Dat hij 't voor goed den adem benam
En er een eind aan diens leven kwam?
Jij bent er dus wel de oorzaak van".

⊡ „Wel buurman, ik kwaakte toen ik de slak — de keijong — met haar huis op haar rug als een dolle zag rond loopen in vrees voor brand, dat is alles. Van jou gestorven kindje weet ik niets". ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ „Oef" zegt de otter, „dan ga ik naar die keijong en zal haar vragen:

„Wat de slak deed vreezen voor huis in brand;
't Welk de kikker verschrikt t'alarm deed slaan,
Dat die juf noopte aan 't dansen te gaan;
Waarop weer de spin haar webbe spon,
Zoo, dat de kidang niet stil staan kon,
En, bij 't doen van een zijwaartsche sprong,

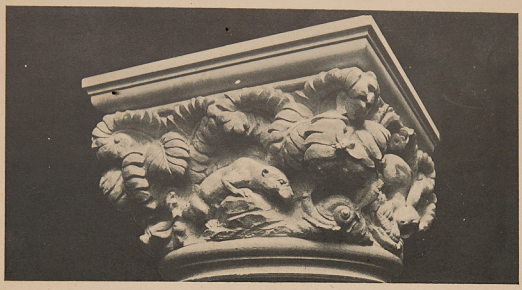

Zoo hevig trapt' op mijn eenig jong,
Dat hij 't voorgoed den adem benam
En er een eind aan diens leven kwam?
Jij bent er dus wel de oorzaak van".

⊡ „Ik vreesde natuurlijk dat mijn huis zou afbranden toen ik de vuurvlieg — de konang — met handen vol vuur zag wegvluchten. Is je kindje dood? Wel beklaagd. Het kon al zoo aardig timmeren".
⊡ „Dus zou het dan eigenlijk de konang zijn die schuldig is? Dat moet ik van die knipoogende nachtwandelaarster eens hooren". ⊡ ⊡ ⊡ ⊡

„Waarom vluchttet gij met vuur in de hand,
Wat de slak deed vreezen voor huis in brand;
't Welk de kikker verschrikt t'alarm deed slaan,
Dat die juf noopte aan 't dansen te gaan;
Waarop weer de spin haar webbe spon,
Zoo, dat de kidang niet stil staan kon,
En, bij 't doen van een zijwaartsche sprong,
Zoo hevig trapt' op mijn eenig jong,
Dat hij 't voor goed den adem benam
En er een eind aan diens leven kwam?
Jij bent er dus wel de oorzaak van".

⊡ „Maak nu geen praatjes", antwoordde de vuurvlieg. „Ge weet zelf, bij ondervinding, hoe gevaarlijk het is als de dammen doorbreken en mijn

PERPUSTAKAAN NASIONAL

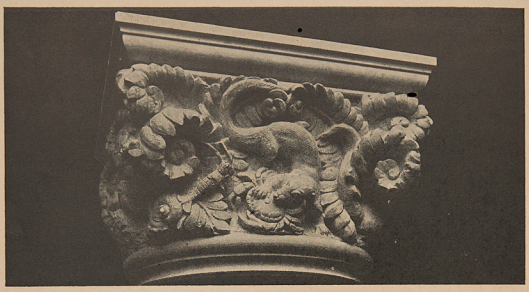

vuur kans loopt gedoofd te worden. Welnu, dat deed de krab — de yuyu. Die was woedend. Ze kneep met haar scharen de modder kapot". ⊡ ⊡ ⊡ „Mijn hoofd loopt om" zei de lingsang. „Ook dat nog. Mijn mooie dam"! ⊡ „Maar daarvan wil ik dan toch de rede weten. Antwoordt eens spoedig, gij schuinsmarcheerenden, in slijk rond krabbenden yuyu: ⊡ ⊡ ⊡ ⊡

„Waarom gij in toorn ontstaakt,
En mijn dammen verbraakt?
Weg vloog toen de vlieg met vuur in haar hand;
Wat de slak deed vreezen voor huis in brand;
't Welk de kikker verschrikt t'alarm deed slaan,
Dat die juf noopte aan 't dansen te gaan;
Waarop weer de spin haar webbe spon,
Zoo, dat de kidang niet stil staan kon,
En, bij 't doen van een zijwaartsche sprong,
Zoo hevig trapt' op mijn eenig jong,
Dat hij 't voor goed den adem benam
En er een eind aan diens leven kwam?
Jij bent er dus wel de oorzaak van".

⊡ „Ik vond het ongepermitteerd dat een garnaal — een urang — die ik tegen kwam, met zijn vuil in zijn nek liep. Dat past niet in een fatsoenlijk ravijn. Ik werd dan ook zoo helsch, dat ik den dam kapot maakte. Ik zou u aanraden; ga daar maar eerst orde op stellen, voor mij lastig te vallen met doodgetrapte kinderen en roep de garnaal tot verantwoording".

PERPUSTAKAAN NASIONAL

⊡ „Dat is de laatste die ik ga hooren, en daarmede moet het uit zijn. Zeg eens jij voor mijn drempel scharrelende urang: ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡

Jij droeg je smerig vuil in je nek,
En de krab vond dat zoo vreeselijk gek,
Dat zij in toorn ontstak,
En mijn dammen verbrak.
Weg vloog toen de vlieg met vuur in haar hand;
Wat de slak deed vreezen voor huis in brand;
't Welk de kikker verschrikt t'alarm deed slaan,
Dat die juf noopte aan 't dansen te gaan;
Waarop weer de spin haar webbe spon;
Zoo, dat de kidang niet stil staan kon,
En, bij 't doen van een zijwaartsche sprong,
Zoo hevig trapt' op mijn eenig jong,
Dat hij 't voor goed den adem benam
En er een eind aan diens leven kwam?
Jij bent er dus wel de oorzaak van".

⊡ „Mijn smerig vuil? Het is mijn eigen goed en het gaat niemand aan als ik dat zoo dragen wil. Men mag dat aangeven zelfs bij Nabi Soleman, die het toch wel beter vinden zal dan het op straat te laten slingeren".

⊡ „Wat heb je daartegen te zeggen" vraagt nu de otter aan de krab.

„Niets", zegt de krab.

„Dan eet ik je op", zegt de otter.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

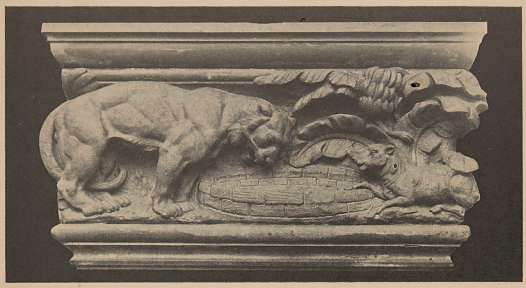

⊡ De zaak van den otter was in het ravijn nu wel tot ieders genoegen, op één na, geregeld, maar de kidang bleef nog onder den indruk en daarom vond de kantjil het vooreerst maar beter naar boven te klimmen en een bezoek te gaan brengen bij den eenigen tijger, die slechts van muggen, sprinkhanen, luizen en zulk goedje leeft, in plaats van personen zooals hij op te eten. Die matjan gembong was zelfs met een karbau (kèbo) bevriend. Dood mager was deze bij hem gekomen, had zich vet gegraasd op zijn gebied en was nu een sobat van hem. Maar ziet, ook daar is de goede verhouding verbroken. Een aap, die den kèbo om zijn dikte niet kon uitstaan, had tusschen die twee vrienden kwaad gestookt en den tijger aangeraden den kèbo op te eten Doch toen hij daartoe dan ook aanstalten ging maken, had die kèbo zulk een gedecideerde houding aangenomen, dat de matjan wegvluchtte. Dus vond het dwerghertje alleen den kèbo tehuis en nog allesbehalve op zijn gemak. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ „Wat zoudt gij mij raden", vroeg hij. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ „Ja", antwoordde de kantjil, „je zult er natuurlijk wel van gehoord hebben hoe ik het tegen de slak heb afgelegd en in de put ben geraakt. Ik heb nu mijn zelfvertrouwen verloren en ben zelf een beetje bang. Vraag het maar liever aan mijn neef de kidang". ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Maar ook die schuift het van zich af evenals daarna het hert (mendjangan), de wilde buffel (banteng), de neushoorn (warak) en zelfs de kèntus, een zelden voorkomend beest, zoo groot als een kat en gelijkend op een buffel, een soort van wonderdier. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡

PERPUSTAKAAN NASIONAL

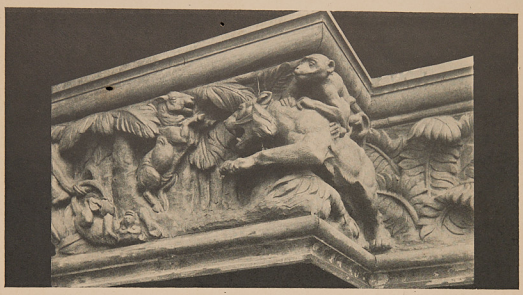

⊡ „Ga maar naar de wëdus prutjul, een ram van kleinere soort zonder hoornen. En die zegt voor den tijger niet bevreesd te zijn". ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Toen de aap dat, in een boom verscholen, had afgeluisterd, ging hij den tijger opzoeken en verweet hem zijn lafhartigheid. Ook zegt hij hem dat de wëdus prutjul het voor den këbo tegen hem wil opnemen. ⊡ ⊡ ⊡ „Wel verduiveld, dat zou ik wel eens willen zien", schreeuwt de tijger, en springt dan op hem af, maar, ziende dat die wëdus prutjul zoomaar (verbrande) pisangboomen omver loopt en dus wel erg sterk moet wezen om dat te kunnen doen, kruipt hij weder stilletjes achteruit en moet de aap hem nogmaals moed in spreken om op nieuw te beginnen. ⊡ Vóór het echter zoover is dat de tijger weder terugkomt, heeft de wëdus prutjul, die bij een put is gaan zitten, jonge djatibladeren gekauwd. Zijn bek is daardoor bloedrood geverfd. Dus wacht hij de komst van den woudkoning bedaard af en vraagt hem of hij niet weet dat het zijn gewoonte is tijgers te eten. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ „Kijk maar eens in de put", zegt hij, „daarin ligt nog de kop van den tijger die ik zoo juist verorberd heb". ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ En als de matjan dan zijn eigen kop in het water weerspiegeld ziet, slaat hem opnieuw de schrik om het hart en gaat hij weder aan den haal. ⊡ Dat neemt de aap hem verschrikkelijk kwalijk. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ „Zag je dan niet dat men je in een spiegel liet kijken? Wees toch zoo bang niet. Ik zal met je mede gaan. Bindt mij maar aan jou staart, dan zal ik op jou rug gaan zitten". Zoo gezegd, zoo gedaan, en dan

PERPUSTAKAAN NASIONAL

weder op den wèdus prutjul af. Van verre roept deze hem onvervaard tegemoet: „Ha, dat is uitstekend! Daar komt de aap, die mij dagelijks twee tijgers als belasting pleegt te brengen, maar nu brengt hij er maar één mede!" ⊡ Hals over kop ijlt nu de tijger voorgoed weg. De aap wordt tegen den grond geslagen en komt, achter den voorthollenden tijger aangesleurd, ellendig om. Het gevolg van dat alles was dat er voortaan een eeuwige vijandschap tusschen den tijger en de apen bestaat, en dat de laatsten den matjan gebong geregeld tribuut moeten brengen. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Ja, de kantjil had wel gelijk gehad. Aan en in den boschrand is altijd wat te doen en te beleven, is het niet in de schaduw der boomen, dan is het op de door de zon geblakerde velden of tusschen de vingerdikke stengels van de hooge, als riet opschietende glaga, of de lange, smalle, als een mes scherpe, bladsprieten van de alang-alang. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Tusschen dat laatste soort van in het wilde woekerende grasgewas hadden een paar tjeplukanvogels — kloppers — hun nest gebouwd en hun eieren gelegd, die nu op het punt van doorbreken stonden. Zij vernamen tot hun grooten schrik, dat het veld gesneden zou worden en zagen geen kans hun eieren in veiligheid te brengen. Daarom gingen zij naar hun vriend de kidang, die door dat bezoek weder opgemonterd werd en zijn hulp toezegt. Wat doet die hulpvaardige slimmert nu? Wel, als de landlieden komen om het veld te zuiveren, dan weet hij, door hen te naderen, hun jachtlust op te wekken, door zijn mooi kopje met de steile horentjes even boven de alang-alang te verheffen, en door dat herhaaldelijk

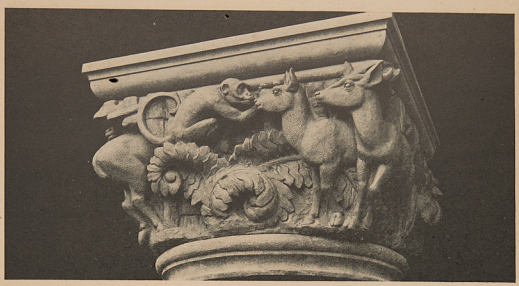

te doen, hen van hun werk af te houden. Hoewel alles behalve zonder gevaar voor zich zelf, houdt hij dit spelletje eenige dagen achtereen vol, totdat de jongen van het vogelenpaar zijn uitgekomen en voldoende in de veeren zitten om weg te kunnen loopen. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Al is het dan, volgens den kantjil, geen gebruik elkaar te helpen, de kidang dacht er dan toch anders over en verdient dus zeker dat de kantjil hem respecteert. En de tjeplukanvogels hadden een krop vol dankbaarheid, dat spreekt; vooral nu het gaat om hun toekomstig kroost. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ De gelegenheid die te betoonen bleef gelukkig niet lang achterwege, want dankbaarheid, ook van een tjeplukan, vervliegt spoedig. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Op een goeden morgen zagen zij toch den kidang met zijn vriend de aap, met wien hij gewoon was op dezelfde plaatsen te gaan eten, uit het bosch komen, op weg naar een veld vol heerlijke „katjang" apennootjes. En zoowaar, het wijfje van den kidang, nog eleganter dan haar gemaal, ging mede. Erg gezellig zoo met hun drietjes. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ De aap slingert zich vlug over de omheining van den tuin en begint dadelijk te schransen. Maar voor den kidang, al kan hij ook prachtig springen, is de schutting toch te hoog. „Het is een beroerde boel", zegt hij tegen zijn vrouw, „laten we maar naar het bosch teruggaan". ⊡ ⊡ ⊡ „Nu, wacht maar even", roept de aap, „ik zal wel een gat in den pagger maken. Dat is net een werkje voor mij". ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Dat doet hij dan ook zeer handig. Het slanke echtpaar kruipt er door en eet naar hartelust, vooral van het jonge groen. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡

PERPUSTAKAAN NASIONAL

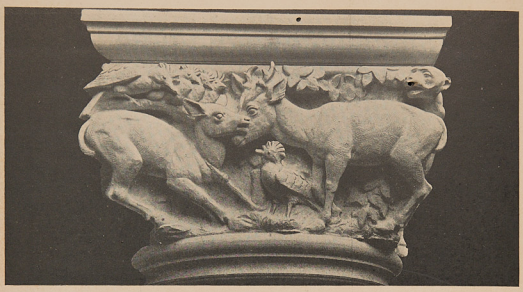

„Waarom eet je geen katjang boontjes in plaats van dat groene goed? Doe dat toch niet. Nu kunnen er geen nieuwe vruchten groeien, jij hebt geen eigendomsrecht op den tuin" „Och zeur toch zoo niet, een ieder eet wat hem het beste smaakt". Over dat antwoord van den kidang begint nu de aap te wrokken, ligt op de knokkels getrapt als hij is. Hij zou dat kleine hertenpaar wel vermoorden kunnen, nu zij zijn magazijn voor goed hebben verknoeid. Erg onvriendelijk gestemd scheidden zij dan ook als zij genoeg gesmuld hebben, de aap op wiegelende beenen en de hertjes met vlugge sprongen. De eigenaar van den aanplant, die den volgenden morgen de aangebrachte schade ontdekt, maakt den pagger weer in orde en plaatst er een strik. De kwaadwillige aap, dat bespeurend, gaat den kidang weder halen, maar nu met de bedoeling hem in dien strik te laten loopen. Eerst wil de kidang niet medegaan omdat hij genoeg heeft van zulk een kitteloorig kameraad. Maar eindelijk overwint de snoeplust en volgt hij, weder met zijn wijfje, den verleider. De aap verbreekt op nieuw de schutting, juist bij de plek waar de strik ligt, en spoedig daarop zit de mooie hinde daarin gevangen. En nu zien de twee vogels dien aap, grijnzend van welbehagen, zich op den grond rollen en hooren zij hem schelden: „Zeg, zeg kidang, smaakt je het katjangloof? Hier heb je groene spruitjes. Neem er wat van. Toe hinde, spartel niet zoo. Het is zonde van het jonge blad als het niet gegeten wordt. Straks moet je eens proeven, hoe het laatste uurtje smaakt, dat je voor de boeg hebt". En dan bemerken zij hoe hij zich ergens in de buurt verschuilt, om

PERPUSTAKAAN NASIONAL

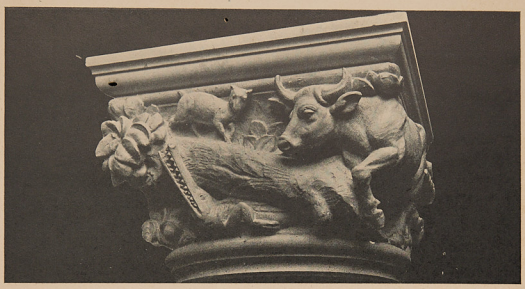

te zien hoe alles zal afloopen. Het hertje dat al maar jammert: hoor toch Allah, Gij die het heelal geschapen hebt. O, Allerheiligste Allah, ootmoedig vragen wij uw hulp! wordt hen eindelijk in de verte gewaar en zegt aan zijn wijfje zich rustig te houden terwijl hij hun hulp zal gaan inroepen. ⊡ ⊡ Dan haast zich de tjeplukan, met vrouw en kinderen bij zich, hem te gemoet, al roepende „ik zal wel raad schaffen. Laat je wijfje zich maar dood houden, zoo min mogelijk ademhalen en de buik wat uitzetten, als de baas van het veld komen zal. Wij allen zullen haar geheel bevuilen, zoodat het schijnen zal dat ze al eenigen tijd dood is. Dan zal de landman den strik wel losmaken, want hij is erg zuinig op een touwtje, en als die los is, moet zij het maar op een loopen zetten". ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Juist zooals de tjeplukan voorspeld had gebeurde het ook. En de hinde snelt weg. „Heidaar" roept de landbouwer, en hij gooit haar zijn kapmes achterna. Doch dit treft haar niet maar komt terecht op den kop van den aap, daar de hinde juist naar de zijde was weggesprongen, waar hij verscholen zat. En met gespleten schedel viel het dier op den grond. ⊡ Zoo kregen de kidang en de aap beiden hun verdiende loon. Goed en kwaad, redding en dood. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Laat nu ten slotte nog een fabel het bewijs leveren dat er ook in den kantjil, door ondervinding geleerd, even goed als in zijn neef de kidang, een gevoel van hulpvaardigheid is ontwikkeld, dat een vriendelijke glans werpt op het leven der dieren in de tropen en bij reflex op dat der Indische volken. Hulpvaardig zelfs ten opzichte van een vroegeren vijand.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

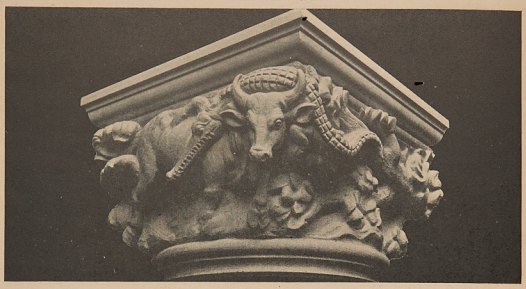

⊡ Een krokodil had zich namelijk te slapen gelegd, half uit, half in een rivier, waar een groote boom op het omvallen stond. Toen dat bij een hevigen windstoot geschiedde, raakte hij in de klem, op zijn rug gedrukt door den stam, die nog met eenige wortels aan den grond bleef vast zitten.
⊡ Terwijl de baya daar zoo in de benauwdheid ligt, komt de kantjil er drinken, want daar was juist zijn gewone drinkplaats, evenals die van vele andere dieren, en daarom had de krokodil zich ook juist daar in den modder gelegd. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡
⊡ Meewarig als het diertje is en begaan met het gejammer van zijn ouden vijand, wil hij hem wel helpen, maar ziet daartoe geen kans. Dus roept hij de hulp in van een bantengstier, die ook aan de rivier komt drinken en er baden wil. Zooals de dieren des wouds dat gewend zijn.
⊡ Eerst laat hij hem rustig zijn gang gaan en dan komt hij met zijn voorstel.
⊡ „Moeielijk zal het niet wezen", zegt hij, als de banteng bezwaar maakt omdat de boom zoo groot en zwaar is. „Als de vastzittende wortels maar worden doorgebeten, dan zal het water den boom wel medevoeren". De banteng bijt die wortels door; het opgestuwde water brengt den boom aan het drijven, en de baya is vrij. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡
⊡ Maar hij had zoo lang onder dat zware hout gelegen dat hij een hevige eetlust gekregen had en om daaraan te kunnen voldoen, vraagt hij zijn redders hun weldaad te voltooien en hem in zijn element, het water, terug te dragen, omdat hij nog geen vin verroeren kan, zoo stijf voelt hij zich. Erg zenuwachtig en zonder eenige kracht. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡

PERPUSTAKAAN NASIONAL

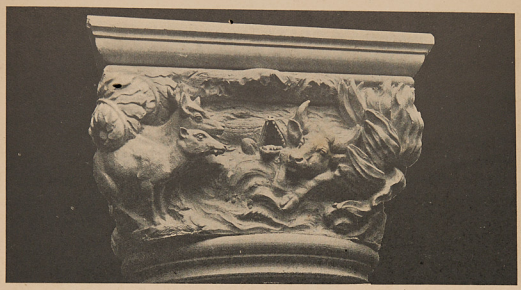

⊡ Ook dit geschiedt. De banteng duwt en duwt, tot hij zelf bijna den grond verliest; de kantjil roept hem nog toe op te passen, maar daar drijft hij al midden in den stroom. „Hier moest ik je hebben", zegt nu de krokodil, „in mijn eigen element, waar alles mijn „larangan" is, zooals de reus beweerde. Daarom liet ik me duwen en nu zal ik je verslinden, want ik rammel van den honger". ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ „Dat zou waarachtig schandelijk grooten ondank zijn", antwoordt de banteng en hij zwemt zoodanig dat zijn kop met de breede, scherpe hoornen zijn lichaam zoo veel mogelijk dekt voor het dreigende gapende kakement met dubbele rij puntige tanden. „Dat hier in den stroom alles jou „larangan" zijn zou, is mogelijk. En dan heb ik natuurlijk niets meer te zeggen. Maar eerst moet ik dat door een scheidsrechter uitgewezen hebben. Zoo gaat dat maar niet". ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ „Mij goed", vindt de baya, die niet zoo dadelijk in dat scherpe hoornenpaar durft te happen, en den zwemmenden banteng zich liever nog wat meer laat vermoeien. „De rivier moet dien rechter dan maar leveren. Daar komt er al een aandrijven, een takir pontang, een in den vorm van een schuitje gevouwen en met pennetjes vastgestoken blad. Hé, takir, is het ondankbaar als ik den banteng opeet, die mij in het diepe water terug hielp, nu hij in mijn gebied is en ik honger heb?" ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ „Praat me niet van ondank", antwoordt het schuitje. Zooals ik hier drijf ben ik zelf een slachtoffer daarvan. Een oude vrouw had ons, met ons twintigen ongeveer, netjes uit een versch pisangblad geknipt, omge-

PERPUSTAKAAN NASIONAL

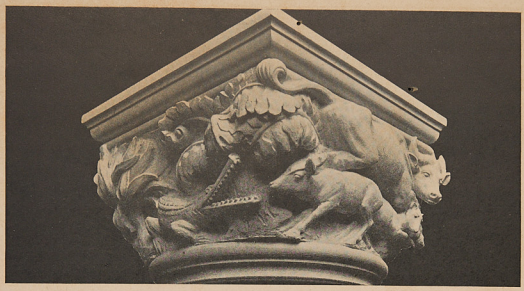

bogen en met dunne bamboepennetjes tot mooie schuitjes gevormd. Helder witte gekookte rijst deed ze in ons met wat sambal en een stukje gedroogde visch er boven op, en zette ons, allen naast elkaar, in een platte mand in haar warongwinkel. Daar kwam toen een mooi jong meisje aan met een glanzende haarwrong. Die zocht mij uit het heele stelletje uit omdat ik er het smakelijkst uit zag, stak mij in haar slendang, draagband, geknoopt op haar rechter schoudertje en tusschen haar jonge borstjes door neerhangend op haar heup. Ze liep naar een grooten waringinboom aan den rivierkant, zette zich in de schaduw, stak, na mij bewonderd en beaaid te hebben, de vingertjes van haar rechterhandje met rood gekleurde nageltjes in de witte rijst en at mijn hartje leeg, nu en dan met haar nog witte en nog onafgevijlde tandjes knabbelend op het stukje visch. En toen wierp ze mij, die haar al dat genot had verschaft, pardoes met een zwaai in het water en lachtte mij uit omdat ik me drijvende hield. Wie zal mij tegen die ondankbaarheid beschermen? Niemand. Ik help ook niemand". ⊡ ⊡ ⊡ Zoo doet ook een kukusan, een mandje om rijst in te stoomen en een kĕlasja, een mat, die klaagde eerst in eere gehouden te zijn en slechts voor vreemdelingen ontrold, daarna bevuild, kapot gemaakt en 's nachts buiten in den regen gelaten en eindelijk in de rivier gesmeten. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ En inmiddels wordt de banteng zoo moede van het zwemmen en kijkt in wanhoop naar den oever of de kantjil, die den kidang is gaan halen, nog niet terugkomt. Allah is geloofd, daar zijn ze, nu zal de kidang scheidsrechter wezen. Nu zal hij toch nog worden gered. ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡

PERPUSTAKAAN NASIONAL

⊡ Maar deze, hoewel door den kantjil ingelicht, houdt zich van den domme en zegt over die ingewikkelde rechtszaak niet te kunnen beslissen als hem niet aanschouwelijk wordt voorgesteld hoe de zaak zich in haar geheel heeft toegedragen. Het spelletje moest nog eens van voren af aan worden gespeeld. Zoo weet hij den krokodil weder op zijn oude plaats te krijgen en den banteng op den vasten wal. En dan komt zijn uitspraak. ⊡ „Het is mij goed, als gij beiden, banteng en baya, het drama nog eens wilt afspelen. Maar als de banteng dat niet verkiest, dan is het ook goed als het niet gebeurt". ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ De krokodil vloekte en dreigde later den kidang wel te zullen opeten, zooals hij ook vroeger den kantjil had bedreigd, maar de banteng zwaait zijn langen staart met mooie kwast over zijn glanzend zwarte huid en heft zijn prachtig gehoornden kop hoog boven zijn spierwitte borst en roept, reeds wegdravende „hartelijk dank u beiden. Ik ga het bosch weder in naar mijn klein roodbruin wijf. Wie gaat er mede?" ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ Dan schiet het den kantjil te binnen, dat zijn eigen wijfke nu ook wel door haar volgroeid jong verlaten zal wezen en zich ook eenzaam zal gevoelen en even hard naar hem zal verlangen als hij het al zoolang deed naar haar. Dan fluistert hij met zijn zacht stemmetje „banteng ik ga mede mij opnieuw begraven onder het groen lichtende bladerendak om tusschen de naar het zonnelicht strevende boomen, tusschen varens en struiken, rottanslingers en lianen, onder stapels van gevallen loof opnieuw te gaan zoeken naar liefde en huwelijksgeluk". ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡ ⊡

PERPUSTAKAAN NASIONAL

PERPUSTAKAAN NASIONAL

PERPUSTAKAAN NASIONAL

OpCARD

PERPUSTAKAAN NASIONAL